

ประการที่สอง การบัญญัติกฎหมายให้มีผลย้อนหลังนั้นจะต้องไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ด้วย เพราะรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ ไม่ว่ากฎหมายฉบับใด ๆ ก็ไม่สามารถขัดหรือแย้งได้มิฉะนั้นกฎหมายนั้นย่อมเป็นอันใช้บังคับมิได้ ยกตัวอย่างหลักการในรัฐธรรมนูญที่กฎหมายอื่นใดจะมาขัดแย้งมิได้ เช่น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 39 บัญญัติว่า

“บุคคลไม่ต้องรับโทษอาญา เว้นแต่ได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่บุคคลนั้นจะหนักกว่าโทษที่กำหนดไว้ในกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำความผิดมิได้”

จากบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา 39 เห็นว่า รัฐธรรมนูญได้ให้หลักประกันสิทธิของบุคคลไว้ในประการสำคัญคือ หลัก “ไม่มีความผิดและไม่มีโทษ โดยไม่มีกฎหมาย” (No crime nor punishment without law) ซึ่งหลักการข้อนี้หมายความว่า ผู้กระทำจะไม่ต้องรับผิดในทางอาญา หากการกระทำนั้นไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้ในขณะกระทำว่าเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ หรืออีกนัยหนึ่งก็คือรัฐจะออกกฎหมายย้อนหลังไปกำหนดว่าการกระทำซึ่งเกิดขึ้นก่อนออกกฎหมายเป็นความผิดและลงโทษบุคคลมิได้ ด้วยเหตุนี้ในทางกฎหมายอาญาจึงถือเป็นหลักเด็ดขาดว่า “กฎหมายอาญาไม่มีผลย้อนหลัง” เว้นแต่จะเข้าข้อยกเว้น 5 ประการต่อไปนี้ ก็สามารถมีผลย้อนหลังได้ กล่าวคือ³

(1) กฎหมายยกเลิกความผิด ทั้งนี้ตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 2 วรรคสอง ความว่า “ถ้าตามบทบัญญัติของกฎหมายที่บัญญัติในภายหลัง การกระทำเช่นนั้นไม่เป็นความผิดต่อไป ให้ผู้ที่ได้กระทำการนั้นพ้นจากการเป็นผู้กระทำความผิด และถ้าได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษแล้วก็ให้ถือว่าผู้นั้นไม่เคยต้องคำพิพากษาว่าได้กระทำความผิดนั้น ถ้ารับโทษอยู่ก็ให้การรับโทษนั้นสิ้นสุดลง”

(2) กฎหมายที่เป็นคุณแก่ผู้กระทำความผิดหมายความว่าถ้ามีการกระทำความผิดเกิดขึ้นตามที่กฎหมายบัญญัติไว้แล้ว แต่ต่อมากฎหมายนั้นเปลี่ยนแปลงไปก็จะนำกฎหมายใหม่นั้นมาใช้ลงโทษให้เป็นผลร้ายแก่ผู้กระทำไม่ได้ แต่นำเอาส่วนที่เป็นผลดีหรือส่วนที่เป็นคุณแก่ผู้กระทำความผิดมาใช้ได้

(3) กฎหมายที่บัญญัติถึงวิธีการเพื่อความปลอดภัย เนื่องจากวิธีการเพื่อความปลอดภัยเป็นมาตรการป้องกันมิให้มีการกระทำความผิดเกิดขึ้นแต่มีโทษในทางอาญา ฉะนั้นเมื่อมีโทษทางอาญาจึงสามารถใช้ย้อนหลังได้ ไม่ต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ

(4) กฎหมายที่ออกมาเพื่อแปลหรือตีความกฎหมายเดิม หมายความว่าเดิมบทบัญญัติของกฎหมายอาจมีถ้อยคำที่ยังเป็นปัญหาอยู่ ทำให้ต้องออกกฎหมายมาอีกฉบับหนึ่งเพื่อแปลหรือตีความถ้อยคำในกฎหมายเดิมนั้นว่าหมายความว่าอย่างไร หรือมีวัตถุประสงค์อย่างไรแน่ ด้วยเหตุนี้ขอบเขตการใช้บังคับของกฎหมายที่ออกมาเพื่อการตีความจึงอยู่ภายใต้กฎหมายเดิม ซึ่งไม่กระทบกระเทือนต่อสิทธิ

³ กัญฉัย อุทชะสูตร, “ขอบเขตการใช้กฎหมาย,” ใน มานิตย์ จุมปา (บรรณาธิการ), ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับกฎหมาย, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544), หน้า 85.

และหน้าที่ของบุคคลที่มีอยู่ก่อนแล้ว ดังนั้น เมื่อกฎหมายเดิมใช้บังคับมาตั้งแต่เมื่อใดก็ต้องถือว่ากฎหมายเพื่อการตีความเริ่มใช้บังคับมาตั้งแต่เมื่อนั้นเช่นกัน

(5) กฎหมายอาญาล้วนวิธีสืบัญญัติหรือกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เนื่องจากกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเป็นกฎหมายที่บัญญัติถึงวิธีการที่จะเอาตัวผู้กระทำความผิดทางอาญามาลงโทษ แต่ไม่ได้กำหนดว่าการกระทำอย่างไรเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ ฉะนั้น เมื่อมีได้กำหนดโทษไว้ จึงสามารถย้อนหลังไปใช้บังคับกับข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นก่อนได้ เว้นแต่ว่าการย้อนหลังนั้นจะเป็นผลร้ายแก่ผู้ต้องหาหรือจำเลย ซึ่งเป็นหลักการที่ยอมรับกันโดยทั่วไปทั้งในประเทศสหรัฐอเมริกา อังกฤษ และฝรั่งเศส⁴

ด้วยเหตุนี้ เราจะเห็นว่าหลักการห้ามใช้กฎหมายอาญาย้อนหลังจะไม่ใช้กับกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เว้นแต่จะเป็นผลร้ายแก่ผู้ต้องหาหรือจำเลย กล่าวคือ ถ้าการย้อนหลังมีผลเป็นการจำกัดหรือยกเลิกสิทธิที่จำเลยมีอยู่ตามกฎหมายเดิม เช่นนี้ก็จะใช้กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาย้อนหลังไม่ได้ แต่ถ้าการย้อนหลังเป็นผลดีแก่ผู้ต้องหาหรือจำเลย กล่าวคือ การย้อนหลังมีผลเป็นการขยายสิทธิหรือเพิ่มเติมสิทธิให้แก่ผู้ต้องหาหรือจำเลยมากยิ่งขึ้นกว่าที่มีอยู่ตามกฎหมายเดิม เช่นนี้ก็จะใช้กฎหมายย้อนหลังได้⁵

แต่อย่างไรก็ดี ในคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 931/2548 (ประชุมใหญ่) ซึ่งศาลได้วินิจฉัยในประเด็นสำคัญเกี่ยวกับการมีผลย้อนหลังของกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาไว้ ดังนี้

“ในระหว่างการพิจารณาของศาลฎีกามีพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 22)ฯ ออกใช้บังคับ มาตรา 19 ของพระราชบัญญัติดังกล่าวยกเลิกความในมาตรา 84 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และให้ใช้ความใหม่แทนโดยวรรคสุดท้ายของมาตรา 84 ที่แก้ไขใหม่ ซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 24 ธันวาคม 2547 เป็นต้นไป บัญญัติว่าถ้าอัยการผู้ใด ๆ ที่ผู้ถูกจับไว้ต่อเจ้าพนักงานผู้จับ หรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจในชั้นจับกุมหรือรับมอบตัวผู้ถูกจับ ถ้าอัยการนั้นเป็นคำรับสารภาพของผู้ถูกจับว่าตนได้กระทำความผิด ห้ามมิให้รับฟังเป็นพยานหลักฐาน แต่ถ้าอัยการอื่นจะรับฟังเป็นพยานหลักฐานในการพิสูจน์ความผิดของผู้ถูกจับได้ต่อเมื่อได้มีการแจ้งสิทธิตามวรรคหนึ่ง หรือตามมาตรา 83 วรรคสองแก่ผู้ถูกจับแล้วแต่กรณี แสดงให้เห็นว่ากฎหมายที่แก้ไขใหม่ มุ่งประสงค์ที่จะห้ามมิให้นำคำรับสารภาพในชั้นจับกุมของผู้ถูกจับมารับฟังเป็นพยานหลักฐานต่อเมื่อบทบัญญัติเรื่องการแจ้งสิทธิแก่ผู้ถูกจับตามมาตรา 84 วรรคหนึ่ง หรือมาตรา 83 วรรคสองที่แก้ไขใหม่มีผลใช้บังคับแล้ว หากได้มีความหมายว่าขณะที่ศาลฎีกามีคำพิพากษาคดีนี้ ซึ่งเป็นเวลาภายหลังจากที่กฎหมายที่แก้ไขใหม่มีผลใช้บังคับแล้ว ต้องห้ามมิให้นำคำรับสารภาพในชั้นจับกุมตามบันทึกการตรวจค้นและจับกุมมารับฟังประกอบการพิจารณาลงโทษจำเลยทั้งสองด้วยไม่ เพราะเป็นพยานหลักฐานที่เจ้าพนักงานผู้จับได้จัดทำขึ้นโดยชอบด้วยกฎหมายก่อนวันที่กฎหมายที่แก้ไขใหม่มีผลใช้

⁴ สุรสิทธิ์ แสงวีโรจน์พัฒน์, หมายเหตุท้ายคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 931/2548 (ประชุมใหญ่).

⁵ วิชัย เต็มรัตนศิริกุล, “กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญากับหลักห้ามย้อนหลัง”, หน้า 112.

บังคับและโจทก์ได้ส่งอ้างเป็นพยานหลักฐาน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226 โดยชอบแล้ว ประกอบกับกฎหมายที่แก้ไขใหม่ไม่มีบทบัญญัติให้นำมาตรา 84 วรรคสุดท้ายที่แก้ไขใหม่มาใช้บังคับ ต้องใช้หลักทั่วไปว่ากฎหมายไม่มีผลย้อนหลัง ศาลฎีกาจึงนำ คำรับสารภาพในชั้นจับกุมของจำเลยทั้งสอง ตามบันทึกการตรวจค้นและจับกุมมารับฟังเป็น พยานหลักฐานประกอบการลงโทษได้ตาม กฎหมายเดิม”

ต่อมา ได้มีคำพิพากษาฎีกาที่ 2215/2548 วินิจฉัยตามว่า “มาตรา 2 แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 22) กำหนดให้พระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา คือนับตั้งแต่วันที่ 24 ธันวาคม 2547 เป็นต้นไป โดยไม่มีบทบัญญัติให้มีผลบังคับย้อนหลัง จึงไม่กระทบต่อกระบวนการพิจารณาความอาญาที่ได้ดำเนินการเสร็จสิ้นไปแล้ว ดังนั้น ข้อความใน มาตรา 84 วรรคสุดท้ายแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่แก้ไขใหม่ที่บัญญัติว่า ถ้อยคำใด ๆ ที่ผู้ถูกจับให้ไว้ต่อเจ้าพนักงานผู้จับ... ถ้าถ้อยคำนั้นเป็นคำรับสารภาพของผู้ถูกจับว่าตนได้กระทำความผิดห้ามมิให้รับฟังเป็นพยานหลักฐาน... นั้น หมายถึงถ้อยคำที่ผู้ถูกจับให้ไว้ต่อเจ้าพนักงานผู้จับภายหลังจากที่

พระราชบัญญัติฉบับนี้มีผลบังคับใช้แล้วเท่านั้น แต่คำรับสารภาพของจำเลยในชั้นจับกุมคดีนี้ จำเลยให้ถ้อยคำแก่เจ้าพนักงานผู้จับก่อนที่พระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวมีผลบังคับใช้ จึงไม่ต้องห้ามใช้เป็นพยานหลักฐาน”

จากคำพิพากษาฎีกาที่ 931/2548 (ประชุมใหญ่) และคำพิพากษาฎีกาที่ 2215/2548 ดังกล่าวข้างต้น ศาลฎีกามีได้นำกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาไปใช้ย้อนหลังกับคดีที่เกิดขึ้นก่อนหน้าที่จะมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 22) ทั้งที่ใช้กฎหมายย้อนหลังจะเป็นผลดีกับจำเลยเพราะอาจทำให้จำเลยได้รับการลดโทษได้ จึงอาจทำให้มองได้ว่า เพราะเหตุใดศาลจึงไม่ใช้กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาให้มีผลย้อนหลังกับคดีนี้ และจะเป็นการขัดกับหลักอันเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปหรือไม่ว่า “กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาควรมีผลย้อนหลังได้ เว้นแต่จะเป็นผลร้ายแก่ผู้ต้องหาหรือจำเลย” ซึ่งตามแนวคำพิพากษาของศาลฎีกาก่อนหน้านี้ ก็ได้วินิจฉัยยืนยันหลักการดังกล่าวมาโดยตลอด เช่น คำพิพากษาฎีกาที่ 391/2533 และที่ 771 – 772/2506^๕ หรือศาลฎีกาได้พิพากษากลับแนวคำวินิจฉัยของตนเสียแล้ว เป็นว่า “กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาไม่มีผลใช้บังคับย้อนหลัง แม้ว่าจะเป็นผลดีแก่จำเลยก็ตาม”

* วิชัย เตมียะนศิริกุล, หน้า 6 – 7.

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 391/2533 วินิจฉัยว่า “การพิจารณาว่าผู้ขอประกันมีสิทธิฎีกาได้หรือไม่เพียงใดต้องพิจารณาตามบทกฎหมายและสิทธิในชั้นชั้นฎีกา เมื่อศาลชั้นต้นสั่งจับผู้ขอประกัน และศาลอุทธรณ์พิพากษายืน สิทธิของผู้ขอประกันจึงเป็นที่สุด ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 119 ที่แก้ไขและมีผลใช้บังคับก่อนวันที่ผู้ขอประกันยื่นฎีกา” (คัดจาก <http://www.deka2007.supremecourt.or.th>)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 771 – 772/2506 วินิจฉัยว่า “ผู้ร้องซึ่งถูกควบคุมตัวไว้ในข้อหาว่ามีการกระทำความผิดเป็นคอมมิวนิสต์ ยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งปล่อยตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 90 ครั้นในระหว่างศาลได้สวนคำร้อง มีพระราชบัญญัติการควบคุมตัวผู้ต้องหาว่ากระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยป้องกันการกระทำความผิดเป็นคอมมิวนิสต์ พ.ศ.2505 ประกาศใช้ ศาลยอมมีคำสั่งให้ยกคำร้องเสียได้

พระราชบัญญัติดังกล่าวนี้เป็นกฎหมายวิธีสบัญญัติ ไม่ใช่กฎหมายที่บัญญัติย้อนหลังให้ลงโทษบุคคลในทางอาญาและไม่ใช่เป็นการจัดตั้งศาลขึ้นใหม่ ไม่เป็นการตัดสิทธิเสรีภาพของประชาชน ทั้งได้จำกัดไว้ว่าให้ใช้พระราชบัญญัตินี้บังคับชั่วคราวเฉพาะในระหว่างที่ธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักรยังใช้อยู่ จึงไม่ขัดต่อธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พ.ศ.2502 มาตรา 20” (คัดจาก <http://www.deka2007.supremecourt.or.th>)

ในคดีตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 931/2548 นี้ ศาลฎีกาได้ให้เหตุผลไว้โดยสรุปได้ 3 ประการคือ⁷

1. ในด้านสิทธิของจำเลย จะเป็นผลร้ายแก่ผู้ถูกจับเอง เพราะศาลฎีกาไม่อาจนำคำให้การรับสารภาพในชั้นจับกุมมาใช้เพื่อลดโทษให้แก่ผู้ถูกจับตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 78

2. ในด้านสิทธิของโจทก์ จะเป็นผลร้ายแก่คดีของโจทก์ เพราะโจทก์ไม่อาจที่จะแก้ไขข้อบกพร่องแห่งคดีของตนได้ ซึ่งจะทำให้เสียความยุติธรรม และไม่น่าจะใช่เจตนารมณ์ของฝ่ายนิติบัญญัติที่ต้องการให้เกิดผลเช่นนี้

3. เหตุผลประการสุดท้าย เป็นผลมาจากการที่ศาลฎีกา มีความเห็นว่าเมื่อไม่ได้เขียนบทเฉพาะกาลของมาตรา 84 วรรคท้ายเอาไว้ จึงต้องใช้หลักกฎหมายทั่วไปที่ว่ากฎหมายไม่มีผลย้อนหลัง”

เมื่อพิจารณาจากข้อเท็จจริงในคดีและจากเหตุผลของศาลฎีกาแล้วผู้เขียนเห็นว่า ศาลฎีกามีได้พิพากษาขัดต่อหลักที่ว่า “กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามีผลย้อนหลังได้ เว้นแต่จะเป็นผลร้ายแก่ผู้ต้องหาหรือจำเลย” หรือจะกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ “กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามีผลย้อนหลังได้ ถ้าเป็นผลดีแก่ผู้ต้องหาหรือจำเลย” แต่เป็นการอธิบายขยายความและวางหลักเกณฑ์ในการใช้หลักดังกล่าวเพิ่มเติมว่า แม้การใช้กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาให้มีผลย้อนหลังจะเป็นผลดีแก่จำเลยก็จริงแต่หากจะเสียความยุติธรรมแก่อีกฝ่ายหนึ่งก็ไม่พึงใช้กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเรื่องนั้นให้มีผลย้อนหลัง

นอกจากนี้ ข้อเท็จจริงในคดีดังกล่าวเป็นเรื่องที่จำเลยถูกดำเนินคดีในความผิดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ โดยมีเมทแอมเฟตามีนไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย ซึ่งศาลฎีกาได้วินิจฉัยมีข้อความตอนหนึ่งว่า “...หากเมทแอมเฟตามีนจำนวนดังกล่าว (จำนวน 606,000 เม็ด หรือคิดเป็น 16,656.789 กรัม) ถูกจำหน่ายหรือแพร่ระบาดไปในหมู่ประชาชน ย่อมก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนเป็นจำนวนมาก การกระทำของจำเลยทั้งสองกับพวกนับว่าเป็นภัยต่อสังคมอย่างร้ายแรง ซึ่งจะต้องลงโทษในสถานหนักที่สุดเพื่อมิให้ผู้หนึ่งผู้ใดเอาเป็นเยี่ยงอย่างและให้ได้รับผลดีในการปราบปราม จึงไม่สมควรที่จะลดหย่อนผ่อนโทษให้แก่จำเลยทั้งสองตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 78...”

จากข้อความดังกล่าวในคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 931/2548 การที่ศาลไม่ใช้กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาให้มีผลย้อนหลัง เพราะศาลเห็นว่าการกระทำของจำเลยเป็นภัยต่อสังคมอย่างร้ายแรง ซึ่งจะต้องลงโทษสถานหนัก จึงไม่สมควรใช้กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาย้อนหลังเพื่อเป็นผลดีแก่จำเลย เพราะถ้าใช้กฎหมายย้อนหลังไปแล้วจะมีผลทำให้คำรับสารภาพของจำเลยในชั้นจับกุมไม่อาจจับพ้องเป็นพยานหลักฐานเพื่อลงโทษจำเลยได้ จำเลยอาจพ้นผิด ทั้งๆ ที่โจทก์ก็ได้ยื่นพยานหลักฐานดังกล่าวมาโดยชอบแล้ว จากเหตุผลของศาลฎีกาในประเด็นนี้สามารถอธิบายได้ว่าแม้กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาจะใช้ย้อนหลังเพื่อเป็นผลดีแก่จำเลยได้แต่สิทธิของจำเลยในคดีอาญา ย่อมมีอาจอยู่เหนือประโยชน์ของมหาชน ทั้งนี้เนื่องจากหลักกฎหมายเกี่ยวกับ

⁷ สุรสิทธิ์ แสงวีโรจน์พัฒน์, หมายเหตุท้ายคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 931/2548 (ประชุมใหญ่), ซึ่งมีความเห็นแย้งกับคำพิพากษาศาลฎีกาดังกล่าวนี้อานันท์ ทรัพย์วิเชียร, “ความสำคัญของการตีความในวิชากฎหมาย” ใน การใช้การตีความกฎหมาย, งานวิชาการรำลึกศาสตราจารย์

ความสงบเรียบร้อยของประชาชน เป็นหลักกฎหมายที่อยู่เหนือหลักกฎหมายอื่นๆ และสามารถกลบกล้ำหลักกฎหมายอื่นๆได้ (The overriding principle)^๘ ด้วยเหตุนี้ หากใช้กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญายกยอนหลังให้เป็นผลดีกับจำเลย แต่ไปกระทบกับประโยชน์สุขของสังคมโดยรวม ก็ควรต้องยึดหลักทั่วไปที่ว่า “กฎหมายไม่มีผลยกยอนหลัง”

เพราะฉะนั้น จึงสรุปได้ว่าศาลฎีกาในคำพิพากษาฎีกาที่ 931/2548 (ประชุมใหญ่) มิได้วินิจฉัยขัดกับหลัก “กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามีผลยกยอนหลังได้ เว้นแต่จะเป็นผลร้ายแก่ผู้ต้องหาหรือจำเลย” โดยศาลได้อธิบายเพิ่มเติมการใช้หลักดังกล่าวว่า กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามีผลใช้บังคับยกยอนหลังได้ ถ้าเป็นผลดีกับจำเลย แต่การยกยอนหลังนั้นจะต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขต่อไปนี้ด้วย มิฉะนั้น กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาย่อมไม่มีผลยกยอนหลังแม้เป็นผลดีกับจำเลยก็ตาม กล่าวคือ

1. การยกยอนหลัง ต้องไม่ทำให้เสียความยุติธรรมแก่โจทก์ในการดำเนินคดี ซึ่งจะต้องพิจารณาเป็นกรณีๆ ไป

2. การยกยอนหลัง ต้องไม่กระทบต่อประโยชน์สุขของสังคมโดยรวม เพราะประโยชน์ของสังคมย่อมอยู่เหนือประโยชน์ส่วนตัวของจำเลยในคดีอาญา ดังหลักกฎหมายที่ว่า “ความปลอดภัยของประชาชนเป็นกฎหมายสูงสุด” (Salus populi est suprema lex)^๙

ด้วยเหตุนี้ ผู้เขียนจึงเห็นว่า คำพิพากษาศาลฎีกาดังกล่าวได้วินิจฉัยถูกต้องตามหลักกฎหมายและหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตยแล้ว

^๘ จิตติ ดิงศภัทย์ ครั้งที่ 13 (กรุงเทพมหานคร : กองทุนศาสตราจารย์จิตติ ดิงศภัทย์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2551), หน้า 44.

^๙ อักษราร จุฬารัตน, คำอธิบายวิชากฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วย นิติกรรมและสัญญา, พิมพ์ครั้งที่ 5 (กรุงเทพมหานคร : โครงการตำราและเอกสารประกอบการสอน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2531), หน้า ๑.